

Stockholms
universitet

Psykologiska institutionen

Psykologi II, 30 HP
VT 2024 Helfart

Anvisningar till delkursen

Rättspsykologi

7,5 högskolepoäng

19 mars – 26 april

2024

Välkommen till delkursen Rättspsykologi på Psykologi II!

Kursens syfte och innehåll

Kursen pågår i drygt fyra veckor på heltid och är en del av Psykologi II. Syftet med kursen är att ge en orientering i rättspsykologi, den del av psykologin som integrerar det psykologiska kunskapsområdet i det juridiska och kriminalpolitiska sammanhanget. Kursen ger fördjupade teoretiska och empiriska kunskaper kring utvärdering och förståelse av vittnens, offers, och förövares beteenden i brottsammanhang.

Kursen behandlar huvudsakligen följande områden:

- Vittnens förmåga att minnas och kommunicera minnen av brottsändelser
- Intervjutekniker i samband med förhör, särskilt förhör med barn
- Tillförlitlighets- och trovärdighetsbedömning av vittnesmål
- Vittneskonfrontationer
- Lögnedetektion
- Rättspsykiatri
- Bemötande av personer som drabbats av brott

Kurskrav

Det förutsätts att du som student tar aktivt ansvar för dina egna studier. Förutom föreläsningar och seminarier krävs självstudier/gruppläsning i en studietakt motsvarande heltid. Aktivt deltagande krävs på de obligatoriska inslagen.

Förväntade studieresultat (lärandemål)

Den studerande skall efter genomgången kurs kunna:

- 1) Uppvisa kunskaper om teori och empiri inom kognitions-, utvecklings-, social- och personlighetspsykologi av central betydelse i rättsliga sammanhang.
- 2) Redogöra för hur barn, vuxna, vittnen, offer och förövare upplever, minns och berättar om brott, samt hur falska minnen och falska erkännanden uppstår.
- 3) Redogöra för konsekvenser av brott ur ett brottsofferperspektiv.
- 4) Visa förtrogenhet med psykologisk utredningsmetodik i rättsliga sammanhang, bland annat hur intervjuer/förhör, och gärningsmannaprofiler kan genomföras.
- 5) Uppvisa kunskaper om psykiska störningar i samband med brott och rättspsykiatriska bedömningar.

Kursens upplägg och undervisning

Undervisningen kommer huvudsakligen att ske på plats på universitetet, men kan vid enstaka tillfälle komma att bli nätbaserad via Zoom. Mer information hittar du på kurshemsidan i Athena.

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Vid lektionerna går föreläsarna igenom ett ämnesområde inom kursen. Vanligen grundas innehållet på kurslitteratur, antingen kursbok eller artikel. Under seminarierna presenteras och redovisas det skriftliga

projektarbetet (se nedan). För att få ut kurspoängen krävs både godkänd tentamen, godkänt projektarbete (se information nedan), samt närvaro vid obligatoriska moment. Deltagande vid föreläsningarna är formellt inte obligatorisk, men närvaro rekommenderas eftersom information från både kurslitteratur och föreläsningar ligger till grund för den skriftliga examinationen. Till varje undervisningstillfälle finns litteraturanvisning som anger vad som bör vara inläst *före* föreläsningen/seminariet.

Kursen består av tre obligatoriska moment: en skriftlig rapport ("projektarbete"), en muntlig presentation av rapporten, och deltagande vid seminarier. Aktivt deltagande vid Seminarie 1 och 2 är obligatoriskt. Aktivt deltagande är också obligatoriskt vid två seminarier under Seminarie 3; den där du presenterar din rapport, samt en annan, fritt vald.

Projektarbete

I kursen ingår ett obligatoriskt moment i form av ett projektarbete omfattande ca 2500-3000 ord. Arbetet ska utgöra en fördjupning av teori och forskningsresultat i ett ämne inom det rättspsykologiska området. Valet av ämne för projektarbetet är fritt inom ramen för kursen, men vi uppmantrar studenter att välja ett ämne som på berör innehållet i någon av de föreläsningar som hålls under kursen. För att uppgiften inte ska bli för omfattande och resultatet inte alltför allmänt bör ämnet vara snävt. Ämnet kan beröra en specifik frågeställning inom det rättspsykologiska fältet som besvaras i uppsatsen. Helst bör ämnet behandlas, centralt eller perifert, i kursboken eller vid någon av de föreläsningar som hålls under kursen. Det färdiga arbetet ska innehålla minst fyra och max sex vetenskapliga referenser. Arbetet betygsätts med Godkänt/Icke-godkänt.

Ämnet för projektarbetet väljs preliminärt under det första seminarietillfället och måste godkännas av kursansvarig innan arbetet påbörjas. Den som har svårt att välja ämne kan få förslag till sådana, vilka presenteras under det inledande seminariet. Det föreligger inget hinder mot att flera studenter väljer samma ämne, men redovisningen måste ske i individuella projektarbeten. Ämnesval för projektarbetet ska skickas in via Athena för godkännande av kursansvarig senast **Torsdag 21/3 kl. 17.00.**

Projektarbetet skall vara inlämnat på Athena senast **Torsdag 11/4 kl. 17.00.**

Obs! Sent inlämnade projektarbeten begränsar slutbetyg på kursen till "E".

Studentpresentationer (Seminarie 3)

Under Seminarie 3 redovisas innehållet i projektarbetena. Det är obligatoriskt att delta vid din seminarier där du själv presenterar, samt ett ytterligare seminarie, som du väljer själv. Varje student får kort (5 minuter) presentera sitt projektarbete och vilka slutsatser som kan dras från detta. Därefter vidtar en fri, men lärarledd diskussion utifrån det aktuella arbetet under 10 minuter. Presentation och deltagande är obligatoriskt och betygsätts med Godkänt/Icke-godkänt.

Instuderingsfrågor och tentaseminarium (Seminarie 2)

För att underlätta instudering av litteraturen och som ett stöd inför tentamen kommer det att finnas en uppsättning instuderingsfrågor (tillgängliga på Athena). På kursens första seminarium delas alla studenter på kursen in i grupper* och under kursens gång besvarar ni i gruppen alla frågor på basis av föreläsningar och litteratur. Se till att dela upp frågorna så att ni inom gruppen har ansvar för att besvara ungefär lika många vardera. Under tentaseminariet som sker i helklass ca en vecka innan tentan kommer varje grupp att få besvara ett antal av instuderingsfrågorna. Ni ska inom gruppen kunna besvara alla instuderingsfrågor eftersom frågorna fördelas slumpvis till grupperna under seminariet. Tentamen kommer att utgöras av ett antal av instuderingsfrågorna. Tentaseminariet sker i helklass där ni får sitta gruppvis. Seminarieledaren kommer slumpvis att dela ut frågorna till de olika

grupperna, och varje grupp får presentera sitt svar. Efter att en grupp besvarat en specifik fråga kan andra grupper och seminarieledaren komplettera svaret om något saknas eller missuppfattats. Ingen bedömning av studentprestation görs på detta seminarium.

* Obs! Dessa studiegrupper är INTE desamma som grupperna för presentationsseminariet.

Komplettering av missade seminarier

Missade obligatoriska seminarier kan kompletteras med en kompensationsuppgift, bestämd av examinatorn (se nedan). Kompletteringar måste skickas in inom det datum som specificeras av examinatorn. Max 2 obligatoriska seminarier kan kompletteras med kompensationsuppgift*. Om kompensationsuppgiften inte skickas in i tid, eller om studenten missar fler än två seminarier, kan de missade tillfällena tas om vid ett senare kurstillfälle.

*OBS! Du kan inte komplettera missad muntlig presentation med kompensationsuppgift.

Om du missar något av de obligatoriska seminarierna kontaktar du snarast kursansvariga för att få en kompletteringsuppgift. Du kompletterar det missade obligatoriet genom att skriva en A4-sida (ca 500 ord) med en egen reflektion kring en valfri föreläsning från kursen som du lämnar till kursansvariga. Tänk på att du ska skriva med egna ord, det är inte tillåtet att kopiera informationen i powerpointpresentationen från den föreläsning du valt, och inte heller att använda ett AI-verktyg såsom ChatGPT.

Examination

Kursen examineras med individuell skriftlig salstentamen och skriftligt projektarbete. Tentamen baseras på all kurslitteratur och all information som behandlats på föreläsningar och seminarier. Mer information om tentan ges under kursens gång (håll utkik på Athena!). För Godkänt på delkursen krävs godkänt på tentan och godkänt projektarbete, inklusive godkänd muntlig presentation vid sista seminarietillfället, samt närvaro vid de obligatoriska momenten. Tentamensresultat finns normalt tillgängliga ca tre veckor efter tentamenstillfället.

Betygskriterier grundläggande nivå

På kursen ges betyg enligt följande kriterier baserade på förväntade studieresultat:

A – Utmärkt

Studenten kan på ett nyanserat, utförligt och relevant sätt redogöra för centrala begrepp, teorier och forskning inom det beskrivna området. Studenten kan vidare med insikt och säkerhet tillämpa begrepp och modeller, samt på ett relevant och övertygande sätt problematisera och värdera teori och forskning inom området. Studenten visar genomgripande förståelse för ett vetenskapligt förhållningssätt och argumentation.

B – Mycket bra

Studenten kan på ett utförligt och relevant sätt redogöra för centrala begrepp, teorier och forskning inom det beskrivna området. Studenten kan vidare med stor säkerhet tillämpa begrepp och modeller, samt på ett relevant sätt problematisera och värdera teori och forskning inom området. Studenten visar god förståelse för ett vetenskapligt förhållningssätt och argumentation.

C – Bra

Studenten kan utförligt redogöra för centrala begrepp, teorier och forskning inom det beskrivna området. Studenten kan vidare med insikt och säkerhet tillämpa begrepp och modeller, samt problematisera och värdera teori och forskning inom området. Studenten visar förståelse för ett vetenskapligt förhållningssätt.

D – Tillfredsställande

Studenten kan redogöra för centrala begrepp, teorier och forskning inom det beskrivna området. Studenten kan vidare i stort sett tillämpa begrepp och modeller, och i viss utsträckning problematisera och värdera teori och forskning inom området. Studenten visar i stort sett förståelse för ett vetenskapligt förhållningssätt och argumentation.

E - Tillräckligt

Studenten kan på ett grundläggande sätt redogöra för centrala begrepp, teorier och forskning inom det beskrivna området. Studenten kan vidare i viss mån tillämpa begrepp och modeller, och visar ansatser till problematisering och värdering av teori och forskning inom området. Studenten visar grundläggande förståelse för ett vetenskapligt förhållningssätt och argumentation.

F – Otillräckligt

Ett eller flera av följande tillkortakommanden: Studenten visar bristande förståelse för centrala begrepp, teorier och forskning inom det beskrivna området. Grundläggande problematisering och värdering av teori och forskning inom området saknas. Onyanserad eller bristande förståelse för ett vetenskapligt förhållningssätt och argumentation.

Kursansvarig

Philip Gustafsson, universitetslektor

philip.gustafsson@psychology.su.se

Adress: Albano, hus 4, plan 3, rum E4313.

Lärare

Ann-Christin Cederborg, professor emerita

Jenny Yourstone, lektor

Johanna Lätth, doktorand

Raver Gültekin, doktorand

Torun Lindholm, professor

Victoria Andréén, doktorand

E-post

ann-christin.cederborg@psychology.su.se

jenny.yourstone@sh.se

johanna.latth@ki.se

raver.gultekin@psychology.su.se

tlm@psychology.su.se

victoria.andren@regionvastmanland.se

Kurslitteratur

Kursbok

Howitt, Dennis (2022). *Introduction to Forensic and Criminal Psychology*. 7th ed. Harlow, UK: Pearson

Vetenskapliga artiklar

Boateng, F. D. (2018). Crime reporting behavior: Do attitudes toward the police matter? *Journal of interpersonal violence*, 33(18), 2891-2916. <https://doi.org/0.1177/0886260516632356>

Bond Jr, C. F., & DePaulo, B. M. (2006). Accuracy of deception judgments. *Personality and social psychology Review*, 10(3), 214-234. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1003_2

Holtzworth-Munroe, A., & Stuart, G. L. (1994). Typologies of male batterers: three subtypes and the differences among them. *Psychological bulletin*, 116(3), 476-497. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.116.3.476>

Karni-Visel, Y., Hershkowitz, I., Lamb, M. E., & Blasbalg, U. (2019). Facilitating the expression of emotions by alleged victims of child abuse during investigative interviews using the Revised NICHD Protocol. *Child maltreatment*, 24(3), 310-318. <https://doi.org/10.1177/1077559519831382>

Kassin, S. M., & Gudjonsson, G. H. (2004). The psychology of confessions: A review of the literature and issues. *Psychological Science in the Public Interest*, 5(2), 33-67. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1529-1006.2004.00016.x>

Lindsay, D. S., Hagen, L., Read, J. D., Wade, K. A., & Garry, M. (2004). True photographs and false memories. *Psychological Science*, 15(3), 149-154. <https://doi.org/10.1111/j.0956-7976.2004.01503002.x>

Lindström, J., Lindholm, T. (2020). Suicide Terrorism. In: Shackelford, T., Weekes-Shackelford, V. (eds) *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-16999-6_586-1

Tyler, N., Gannon, T. A., & Olver, M. E. (2021). Does treatment for sexual offending work?. *Current Psychiatry Reports*, 23(8), 51. <https://doi.org/10.1007/s11920-021-01259-3>

Whiting, D., Lichtenstein, P., & Fazel, S. (2021). Violence and mental disorders: a structured review of associations by individual diagnoses, risk factors, and risk assessment. *The Lancet Psychiatry*, 8(2), 150-161. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30262-5](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30262-5)

Läsanvisningar

Föreläsning	Föreläsare	Litteratur
Minnets påverkbarhet & vittneskonfrontationer	Torun Lindholm Öjmyr	Kapitel 13 + Lindsay et al. 2004
Förhör m. misstänkta och vittnen, inkl. falska erkännanden	Philip Gustafsson	Kapitel 11 & 17 + Kassin & Gudjonsson 2004
Förhör med barn	Ann-Christin Cederborg	Kapitel 20 + Karni-Visel et al. 2019
Lögn detektion & Tillförlitlighet i vittnesmål	Philip Gustafsson	Kapitel 18-19 + Bond & DePaulo 2006
Våld i nära relationer	Jenny Yourstone	Kapitel 8 + Holtzworth-Munroe & Stuart 1994
Brottsoffer	Magnus Lindgren	Kapitel 4 + Boateng 2018
Våldsbejakande extremism	Raver Gültekin	Kapitel 12 + Lindström & Lindholm 2020
Psykiska störningar och brott	Victoria André	Kapitel 21 + Whiting et al. 2021
Sexualbrottslingar	Johanna Lätth	Kapitel 9-10 + Tyler et al 2021

Schema

Se time edit.

Fusk och plagiat

Stockholms universitet ser mycket allvarligt på fusk. Med fusk menas exempelvis att studenter samarbetar på ett otillåtet sätt, medför otillåtna hjälpmedel (som till exempel fusklappar, otillåtna anteckningar eller mobiltelefon) eller på annat sätt försöker vilseleda vid examination. Plagiat utgör också en form av fusk och innebär till exempel att en student använder egna (självplagiat) eller andras texter och idéer utan att hänvisa till originalkällan på ett korrekt sätt i till exempel en uppsats, hemtentamen eller annan examinationsuppgift.

Misstanke om fusk utreds först av institutionen. Om institutionen bedömer att det finns en grundad misstanke om fusk anmäler institutionen ärendet vidare till rektor, som i sin tur kan överlämna ärendet till universitetets Disciplinnämnd. Fusk kan leda till att studenter varnas eller stängs av från studierna i upp till sex månader. En avstängning registreras som ett tillfälligt avbrott i studierna och kan påverka bl. a. studiemedel men även rätten till studentbostad. Ett beslut om avstängning gäller i regel omedelbart.

Var uppmärksam på de instruktioner du som student får angående examinationer och vilka regler som gäller. Även om du har genomfört examinationsmomentet under en tidigare termin kan förutsättningarna ha ändrats t. ex. vad gäller tillåtna hjälpmedel eller samarbeten. Ansvaret för att ta till sig och följa de instruktioner som ges ligger på studenten.

Studenter som blir anklagade eller misstänkta för vilseledande vid examination kan kontakta Stockholms universitets studentkår (SUS) för råd och stöd redan när misstanke om fusk riktas mot studenten.

Är du som student osäker på vad som gäller för en examination? Hör av dig till kursansvarig lärare. Här kan du läsa mer om [Regler och handläggningsordning för disciplinärenden](#) vid Stockholms universitet.